

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 marca 2022 r. , znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił B. Z. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury. W treści decyzji organ rentowy wskazał ,że brak jest możliwości uwzględnienia w wysokości świadczenia okresu zatrudnienia z lat 1976 – 1979 , ponieważ B. Z. nie przedłożyła dokumentów, potwierdzających jej zatrudnienie w Szkole Specjalnej w K..

/decyzja k.91 plik I akt ZUS/

W dniu 5 kwietnia 2022 r. B. Z. złożyła odwołanie od ww. decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez uwzględnienie okresu jej zatrudnienia w Szkole Specjalnej w K. w latach 1976 – 1979. B. Z. podkreśliła ,że w ww. okresie , szkoła ta podlegała pod Urząd Gminy w C..

/odwołanie k.3 – 3 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.4 - 4 odwrót/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni B. Z. urodziła się (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 29 maja 2003 r. B. Z. złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego. W treści wniosku wykazała okresy zatrudnienia począwszy od 18 września 1979 r. Decyzją z dnia 22 grudnia 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił B. Z. kapitał początkowy i ustalił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 78 889,14 zł.

/wniosek k.1 – 1 odwrót, kwestionariusz okresów składkowych i nieskładkowych k.2 – 2 odwrót , decyzja k.11 – 11 odwrót plik II akt ZUS/

W dniu 1 sierpnia 2012 r. B. Z. złożyła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. W treści wniosku wykazała okresy zatrudnienia począwszy od 18 września 1979 r. Decyzją z dnia 1 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał B. Z. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

/wniosek k.1 – 4 , kwestionariusz okresów składkowych i nieskładkowych k.5 – 6, decyzja k.59 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 31 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w B. ustalił B. Z. kapitał początkowy i ustalił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 91 851,32 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął : podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 919,09 zł (pomnożono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 75,28 % - wyliczony z przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych przez kwotę bazową tj. 1 220,89 zł) ; okresy składkowe (tj. 13 lat , 7 miesięcy i 6 dni – 163 miesiące) , nieskładkowe (8 miesięcy , 1 dzień tj. 8 miesięcy – okres studiów , 5 lat , 0 miesięcy i 18 dni tj. 60 miesięcy sprawowania opieki nad dzieckiem) ; współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 72,73 % ; średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat tj. 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn).

/decyzja k.24 – 24 odwrót plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 15 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał B. Z. emeryturę z urzędu od 12 czerwca 2018 r. Do obliczenia emerytury przyjęto: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 38 206,50 zł , kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 324 788,89 zł , średnie dalsze trwanie życia tj. 262,20 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła 1 384,42 zł $[(38\ 206,50 + 324\ 788,89) / 262,20]$. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył ,że do powyżej kwoty świadczenia przysługuje okresowa emerytura kapitałowa w kwocie 94,21 zł – łącznie 1 478,63 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał ,że w związku z przyznaniem emerytury , prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustało z dniem 12 czerwca 2018 r.

/decyzja k.78 – 79 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 10 lutego 2022 r. B. Z. złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem okresów jej zatrudnienia w Specjalnym Ośrodku Szkolno - (...) w K. w latach 1976 – 1979. Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

/wniosek k.89 – 89 odwrót , decyzja k.91 plik I akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego. Wprawdzie z zeznań świadków: M. P. oraz K. R. , które niewątpliwie w spornym okresie pracowały w Specjalnym Ośrodku Szkolno - (...) w K. oraz z zeznań samej wnioskodawczynie , wynikało ,że miała ona pracować u ww. pracodawcy , to jednak wobec braku jakiegokolwiek dokumentacji odnoszącej się wprost do zatrudnienia wnioskodawczynie w tym okresie (np. legitymacji ubezpieczeniowej , dowodu osobistego , umowy o pracę , świadectwa pracy) , Sąd nie mógł czynić ustaleń wyłącznie w oparciu o złożone zeznania. Podkreślić w tym miejscu również należy ,że Sąd przy ustaleniu podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych musi dysponować dowodami niebudzącymi wątpliwości i nie może opierać się na przypuszczeniach , czy też określonych założeniach , a tym bardziej jedynie na zeznaniach. Co również znamienne , żadna z instytucji do których zwracał się Sąd (Urząd Gminy i Miasta P. , (...) Ośrodek (...) w K.) nie dysponuje dokumentacją osobową wnioskodawczynie dotyczącą spornego okresu. Nie uszło również uwadze Sądu ,że wnioskodawczynie we wcześniej składanych w organie rentowym wnioskach nigdy nie podnosiła kwestii swojego zatrudnienia w latach 1976 – 1979 , a jako początek swojego zatrudnienia zawsze wskazywała datę 18 września 1979 r. Wprawdzie nie można wykluczyć ,że wnioskodawczynie mogła pracować , choćby dorywczo, u ww. pracodawcy w spornym okresie , to jednak biorąc pod uwagę powyższe okoliczności , a przede wszystkim wobec wątpliwości , co do formy zatrudnienia i kwestii zgłoszenia wnioskodawczynie do ubezpieczeń oraz odprowadzania za nią należnych składek , nie sposób uwzględnić spornego okresu przy wyliczaniu należnego wnioskodawczynie świadczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Na podstawie **art. 114 ust. 1 ustawy** z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2022 r. poz. 504) prawo do świadczeń (emerytalno – rentowych) lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Z cytowanego przepisu wynika, iż warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń jest uzyskanie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji, a nie były znane organowi w chwili orzekania i mają wpływ na prawo do tych świadczeń lub ich wysokość /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 231/99 - OSNAPiUS 2000 nr 19 poz. 734; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. III UZP 5/03 - OSNAPiUS rok 2003, Nr 18, poz. 442/.

Zwrot "przedłożenie nowych dowodów" oznacza zgłoszenie każdego prawnie dopuszczalnego środka dowodowego, stanowiącego potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, a mających wpływ na powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokość. Natomiast użyte w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej pojęcie

"ujawnienie okoliczności" oznacza powołanie się na fakty dotyczące ogółu wymagań formalnych i materialnych związanych z ustaleniem przez organ rentowy prawa do świadczenia lub wysokości świadczenia. Są to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokości np. staż pracy, wiek, niezdolność do pracy, ale także uchybienia przez organ rentowy normom prawa procesowego lub materialnego, wpływające potencjalnie na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją prawną osoby zainteresowanej (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX nr 1444596 oraz Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 grudnia 2015 r., III AUa 1087/15, LEX nr 1979499).

B. Z. urodziła się (...), a zatem jej emerytura musiała zostać ustalona w oparciu o **art.26 ustawy** z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl wskazanego artykułu, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Postępowanie w niniejszej sprawie sprowadziło się, zatem, do ustalenia, czy możliwym jest zaliczenie do stażu pracy wnioskodawczyni okresu 1976 – 1979, kiedy to miała być zatrudniona w Specjalnym Ośrodku Szkolno - (...) w K.. Nie ulegało, bowiem, wątpliwości, że uwzględnienie tego okresu przełoży się, bezpośrednio, na wartość kapitału początkowego, a co za tym idzie na wysokość należnej wnioskodawczyni emerytury.

Zgodnie z **treścią § 21 ust.1 rozporządzenia** Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja §21 ust.1 powołanego rozporządzenia, stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Wskazać należy, że, w niniejszej sprawie nie zgromadzono dowodów, które w jakikolwiek sposób pozwoliłyby zakwestionować ustalenia, poczynione przez organ rentowy. Wnioskodawczyni na poparcie swojego stanowiska nie

przedstawiła żadnych miarodajnych dowodów, w szczególności dokumentów odnoszących się do spornego okresu 1976 – 1979.

Co ważne, Sąd przy ustaleniu podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych musi dysponować dowodami niebudzącymi wątpliwości i nie może opierać się na przypuszczeniach, czy też określonych założeniach. Skarżąca w toku niniejszego postępowania nie ujawniła również żadnych okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji, a nie były znane organowi w chwili orzekania i mają wpływ na wysokość emerytury.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, w toku postępowania przed organem rentowym, wywołanego wnioskiem z 10 lutego 2022 r. nie zostało ujawnione nic nowego, co dawałoby Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych podstawę do ponownego przeanalizowania sytuacji prawnej wnioskodawcy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma podstaw do ponownego ustalenia emerytury, jeśli zainteresowany nie przedstawi dokumentów lub okoliczności zmieniających jego sytuację (por. wyrok. Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III UK 150/13, LEX nr 1458793).

Przy czym, **stosownie do art. 6 k.c.**, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego, wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy oraz z zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. sygn. akt II UKN 186/97, opubl. OSNP 1998/11/342; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r. sygn. I UK 115/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2007, Nr 17-18, poz. 257, str. 753/. Nie jest natomiast możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest obowiązkiem sądu, zarządzenie dochodzeń, w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997 r., z.6-7, poz. 76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła okoliczności leżących u podstaw odwołania, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni przez pełnomocnika z urzędu Sąd, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika z urzędu , orzekł na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68) podwyższając należne koszty o podatek VAT (pkt 2 sentencji wyroku).

S.B.